

از: احمد ایزدپرست

وکیل پایه ۱ دادگستری

ارزش واقعی قوانین اقتصادی

این مختصرمقال بمناسبت تشکیل سمینار قانون تجارت بوسیله جامعه وکلاء دادگستری در «موضوع نظارت بر شرکت‌های سهامی» نوشته شد.

باهمه پیشرفت‌ها که انسان عصر ما در رشته‌های مختلف تکنیک نصیب خود نموده روز بروز دخالت و تاثیر عمیق (خود او) در امر بهره‌دهی تکنیک‌ها آشکارتر میگردد تا آنجا که شکست‌ها و بی‌روزی‌ها راساً منسوب باو میشود.

عدالت و دادگری در روابط منطقی و معقولانه افراد در واقع همان فن و تکنیک اداره ملت‌هاست که با وضع مقررات و قوانین بمعرض بروز ظهور می‌آید.

منتها در روابط ارادی مردم، منطق و تعقل جایگزین کار صحیح جبری و قهری ماشینها میشود.

از اینرو بخوبی تاثیر و نفوذ مقاومت ناپذیر و غیر قابل تغییر درستکاری و صلاحیت در امر بهره‌دهی کلیه مقررات اقتصادی و اجتماعی آشکار میگردد تا آنجا که بدون در نظر داشتن ایندو همه تلاشها و کوشش‌هاییکه با وضع مقررات باصطلاح جامع و مانع صورت میگیرد آب در هاون کوبیدن باید تلقی شود.

قانون و مقررات چون برنامه کاریک بر نامه گذار است این برنامه هر قدر دقیق و

بسا توجه بکلیه جوانب تنظیم شده باشد اگر مردم درستکار و (ذیصلاحیت بالفعل و یا بالقوه) برای پیاده کردن آن اهتمام نورزند صرف مقررات بی‌جان فایده مهمی نمیتواند داشته باشد.

يك ترازوهر قدر دقیق و از لحاظ تکنیک عالی باشد اگر ترازودار عادل و باصلاحیت کار آنرا زیر نظر نگیرد از این همه دقت و تکنیک بازده قابل توجهی نباید انتظار داشت. قانون محکم، چون چراغ راهنماست، اگر راهی وجود نداشته باشد و اگر کسانی نباشند که باصلاحیت و توان خویش وسائل لازم را در این راه بجزریان وادارند از چراغ راهنما هر چه پرنورتر چه بهره‌ای میتوان برد؟

از نظارت مؤثر در امور اقتصادی و در کارشکته‌های سهامی هنگامی میتوان انتظار سود برای عامه و مردم بی‌دست و پا و کم‌مایه داشت که این نظارت متکی بدستکاری و صلاحیت واقعی باشد.

اجتماع همچون آزمایشگاهی بزرگ است، متصدیان این آزمایشگاه بزرگ میتوانند با آزمونهای بیدریغ (که در اصطلاح فقه ما استفراغ و سع نامیده شده) توأم با حسن نیت هر نوع مصالح انسانی را که در گوشه و کنار وجود دارند زیر نظر مستقیم آورده و از میان آنها کسانی را که درستکاری و صلاحیتشان واقعاً بیشتر است با مر خطیر نظارت مؤثر وادارند.

مقررات ساده اگر با نظارت درستکاران ذیصلاحیت یا بعرضه وجود گذارند میتوانند جلب توجه و اطمینان عامه را بنمایند.

همه کشورهاییکه دارای اقتصاد نیرومند شده‌اند در سایه اتخاذ چنین روشی بمرحله عالی رشد و تکامل رسیده‌اند.

تاریخ ۱۳۰۲/۱۲/۴۶